

Metsäalalle tarvitaan tutkimus- ja teknologiaohjelma

Valtakunnan metsien 10. inventoinnin uusien tulosten mukaan Suomen metsävarat ja puuston kasvu ovat suuremmat kuin koskaan. Kattavan metsien inventoinnin ja puuston kasvututkimuksiin perustuvien mallien avulla puuston kehitystä voidaan ennustaa pitkälle eteenpäin. Metsissä kasvavat jo nyt ne puut, joita lähimpien vuosikymmenien aikana hakataan. Metsiä voidaan käyttää monin eri tavoin sekä raaka-aineina, jalostettuina tuotteina että antamaan ihmisille hyvinvointia. Yli sata vuotta Suomessa on tehty tieteellistä metsätutkimusta puuston kehityksestä, metsien uudistamisesta ja hoidosta. Tiedon avulla on kehitetty osaamista uusiutuvan luonnonvaran kestävästä käytöstä ja tuoton ja elinvoimaisuuden ylläpitämisestä.

Runsaista metsävaroista ja osaamisesta huolimatta yleisesti esitetään näkemyksiä, että metsäala on nyt Suomessa murroksessa ja tulevaisuuden näkymät ovat huonoja, vaikka suomalaisen metsäalan osaamisen pohjalta metsäteollisuusyritykset ovat kasvaneet kansainväliseksi teollisuudeksi. Talouden rakenteet ovat viime vuosina muuttuneet merkittävästi ja muutos jatkuu edelleen. Yhä kaukaisemmat kansat ja maat ovat taloudellisen toiminnan piirissä lähempänä toisiaan kuin koskaan aiemmin. Teollinen tuotanto siirtyy sinne, missä sen toiminnan edellytykset ovat parhaat. Maailmanlaajuisesti puupohjaisten kuitu- ja tavaratuotteiden kysyntä kasvaa edelleen ja kysynnän kasvu keskittyy taloudellisesti kehittyville suuren väestönkasvun alueille. Metsäteollisuuden tuotantoa lisätäänkin lähellä kysynnän kasvualuetta, mistä myös tuotannon raaka-ainetta on saatavissa ja kasvatettavissa. Metsäteollisuuden haasteena kuitenkin on pitkällä aikavälillä raaka-aineen saanti ympäristö- ja sosiaalipolittisesti kestäväällä tavalla.

Merkittävänä luonnonvarana metsien käyttö on erottamaton osa Suomen taloutta ja yhteiskunnan toiminnan tilaa. Suomessa sijaitsevan metsäteollisuuden tulevaisuuden mahdollisuuksien on jonkin aikaa nähty olevan korkean jalostusarvon tuotteissa

ja kokonaan uusissa tuotteissa, joihin liittyy uutta teknologiaa. Metsäteollisuus on uudistanut toimintaansa ja on siten säilyttänyt kilpailukykyään. Tuotantoa on parannettu kehittämällä valmistuksen teknologiaa ja energian käyttöä sekä hyödyntämällä paremmin prosessien sivutuotteita.

Tulevalle menestykselle rakennetaan edellytyksiä ainoastaan omaehtoisen tutkimuksen ja kehitystyön kautta. Siksi toimialan murrosvaiheessa tarvitaan voimakasta investointia tutkimukseen ja teknologian kehittämiseen supistamisaikomusten sijaan. Muuten väistämättömänä kehitysnäkymänä on alan tiedollinen ja tuotannollinen taantuma, josta esimerkkinä on Yhdysvaltojen metsäteollisuuden taantuminen 1990-luvulla. Kilpailun voimistuessa yritysten tulokset heikkenivät ja samalla siellä vähennettiin investointeja tuotantoon sekä tutkimus ja kehitystoimintaan. Seurauksena oli koko teollisuusalan supistuminen ja tehtaiden ja koneiden vanhentuminen. Vastaavanlaisen taantumakehityksen on kokenut myös suomalainen kaivosteollisuus. 1970-luvulta alkaen vallitsi käsitys, että Suomesta ei enää löydy sellaisia malmiesiintymiä, joihin kaivoksen perustaminen olisi taloudellisesti kannattavaa. Kun viime vuosina uusia esiintymiä on kuitenkin löydetty, niin ulkomaiset kaivosyhtiöt ovat nyt tehneet valtauksia ja ovat perustamassa uusia kaivoksia.

Metsäteollisuuden ja metsätalouden menestyminen tai supistuminen vaikuttaa laajasti suomalaisten toimeentuloon, hyvinvointiin ja koko yhteiskuntaan. Siksi koko metsäklusterin menestyminen on kansallinen kysymys, johon tarvitaan viisaita toimenpiteitä. Metsäteollisuuden ja -talouden osalta aiemmat sukupolvet ovat osanneet tehdä kaukonäköisiä ratkaisuja merkittävästi taloudellisesti vaikeammissa oloissa kuin nyt. Siitä esimerkkinä ovat muun muassa heti sotien jälkeen perustetut tutkimussäätiöt, joihin sidottiin pääomaa rahoittamaan ja edistämään tutkimusta elinkeinotoiminnan kehittämiseksi.

Metsäalan tutkimus- ja kehitystyötä tehdään tutkimuslaitoksissa ja useassa yliopistossa, siksi osaamista ja valmiuksia alan kehittämiseksi on olemassa. EU:n rahoituksella käynnistettäviä metsäalan tutkimusalueita on suunnitteilla, mutta ne eivät riitä tuomaan uusia ideoita alan tulevaisuudelle Suomessa, jossa tarvitaan osaamisen kärkeä. Metsäteollisuuden ja -talouden menestymiseen tarvitaan nyt merkittävä kansallinen metsäalan tutkimus- ja teknologiaohjelma, jolla vauhditetaan uuden tiedon tuottamista alalle. Ohjelman avaintekijänä on kannattavan puuntuotannon, teollisen jalostuksen ja teknologian tutkimuksen kytkeminen yhteen. Tuotteiden ja tuotantoprosessien tutkimuksen rinnalla tarvitaan vahvaa puuntuotannon ja koko metsätalouden tutkimusta. Toimialan menestymisen edellytyksenä on osaluoiden tasapainoinen kehittyminen, jotta ne muodostavat toimivan rakenteen ja kannattavan tuotannon. Tutkimus- ja teknologiaohjelmaan tarvitaan merkittävää julkista ja yritysrahoitusta sekä tutkimusorganisaatioiden voimavaroja.

Eeva Korpilahti